

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-516/23 – 1

Predmet C-516/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

10. kolovoza 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Landgericht Frankfurt am Main (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

8. kolovoza 2023.

Tužitelji:

NW

YS

Tuženik:

Qatar Airways

Landgericht Frankfurt am Main (Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka)

24. građansko vijeće

[omissis]

Rješenje

U sporu

1. NW [omissis], 30989 Gehrden
2. YS [omissis], 30989 Gehrden

- tužitelji -

[omissis]

protiv

Qatar Airways [*omissis*] 60327 Frankfurt na Majni,

- tuženik -

[*omissis*]

Landgericht Frankfurt am Main – 24. Zivilkammer (Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, 24. građansko vijeće) – [*omissis*] riješio je 8. kolovoza 2023.:

Postupak je i dalje prekinut.

U skladu s člankom 267. UFEU-a Sudu Europske unije upućuju se sljedeća pitanja o tumačenju prava Unije:

1. Treba li Uredbu (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. tumačiti na način da putnik putuje besplatno u smislu članka 3. stavka 3. prve mogućnosti Uredbe kad za zrakoplovnu kartu mora platiti samo naknade i zrakoplovne pristojbe?

2. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje:

treba li Uredbu (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. tumačiti na način da nije riječ o tarifi koja je (neizravno) dostupna javnosti u smislu članka 3. stavka 3. druge mogućnosti Uredbe ako je let rezerviran u okviru vremenski i količinski ograničene promocije zračnog prijevoznika koja je bila dostupna samo određenoj profesionalnoj skupini?

3. Ako je odgovor na drugo pitanje također niječan i ako se smatra da je moguća primjena Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004.:

(a) Treba li članak 8. stavak 1. točku (c) Uredbe tumačiti na način da mora postojati vremenska povezanost između prvotno rezerviranog i otkazanog leta, s jedne strane, i željenog zamjenskog prijevoza kasnijeg dana, s druge strane?

(b) Kako bi, ako je potrebno, trebalo odrediti tu vremensku povezanost?

Obrazloženje

Tužitelji zahtijevaju zamjenski prijevoz (preusmjeravanje) u skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom (c) Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. (u daljnjem tekstu: Uredba o pravima putnika u zračnom prometu).

Tužitelji su imali plaćenu i potvrđenu rezervaciju kod tuženika kao stvarnog zračnog prijevoznika [omissis] za let na liniji od Frankfurta na Majni preko Dohe do Denpasara, kao i za odgovarajuće povratne letove. Rezervacija je izvršena 5. kolovoza 2020. Tuženik je 13. rujna 2020. otkazao letove. Do proljeća 2022. tuženik nije vozio u Denpasar. Tužitelji su porukom elektroničke pošte od 8. kolovoza 2022., uz postavljanje roka do 18. kolovoza 2022., zatražili prijevoz s tuženikom na istoj liniji, 20. listopada 2022. (odlazni let) i 7. studenoga 2022. (povratni let). Nakon što je rok istekao, a njihov zahtjev ostao neispunjen, tužitelji su rezervirali letove koristeći 140.000 milja iz programa American Airlines Programm i koristeći 394,62 eura. Tržišna cijena letova na dan rezervacije iznosila je 4276,36 eura.

Tužitelji su rezervirali zrakoplovne karte u okviru vremenski ograničene promocije tuženika pod nazivom „MEDICS”. Ta je promocija bila namijenjena samo određenoj profesionalnoj skupini (liječnicima). Tužitelji su morali platiti samo pristojbe i naknade za letove.

Tuženik ističe da se Uredba o pravima putnika u zračnom prometu ne primjenjuje već na temelju članka 3. stavka 3. Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu. Navodi da su tužitelji rezervirali zrakoplovne karte u okviru tuženikove strogo vremenski ograničene promocije pod nazivom „MEDICS”. Morali su platiti samo naknade i zrakoplovne pristojbe te su tako besplatno dobili zrakoplovne karte.

Ishod tužbe s jedne strane ovisi o tome primjenjuje li se u ovom slučaju Uredba o pravima putnika u zračnom prometu.

Tužitelji su kupili zrakoplovnu kartu u okviru tuženikove promocije. Tužitelji su bili obvezni platiti samo zrakoplovne pristojbe i naknade. U tom se pogledu sudu najprije postavlja pitanje putuje li putnik u takvom slučaju „besplatno” u smislu članka 3. stavka 3. prve mogućnosti Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu.

U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje, odnosno da putnik ne putuje besplatno ako mora platiti samo pristojbe i naknade, odluka o tužbi usto ovisi o tome je li u slučaju promocije „MEDICS” riječ o umanjenoj tarifi koja nije dostupna, izravno ili neizravno, javnosti.

Sporni su letovi bili rezervirani u okviru te vremenski i količinski ograničene tuženikove promocije koja je bila dostupna samo određenim profesionalnim skupinama.

U svojoj presudi od 21. rujna 2021. (X ZR 79/20) Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka; u daljnjem tekstu: BGH) odlučio je da je povoljnija tarifa, koju zračni prijevoznik omogućuje za poslovna putovanja zaposlenika nekog poduzeća koje je sklopilo odgovarajući okvirni sporazum, dostupna javnosti u smislu članka 3. stavka 3. prve rečenice Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu. Pritom se BGH-ova odluka Bundesgerichtshofa temelji na pretpostavci da je tarifa dostupna javnosti ako je namijenjena neodređenom broju osoba koje sa

zračnim prijevoznikom nisu u posebnom odnosu koji izlazi izvan okvira njegova (potencijalnog) odnosa s kupcem. Poseban odnos u tom smislu postoji samo ako pogodnost nije omogućena isključivo u svrhu povećanja prodaje, u sklopu komercijalnih programa ili programa „frequent flyer”, nego na način da se uzeo u obzir odnos suradnje ili neki drugi bliski odnos. U skladu s općim tumačenjem pojam javnosti označava neodređeni broj osoba koje nisu međusobno povezane na poseban način. Na temelju tih kriterija tarifa je dostupna javnosti, čak i ako je ne može iskoristiti svaki potencijalni kupac. U stvari, odlučujuće je pitanje može li se dovoljno precizno utvrditi broj odgovarajućih osoba te jesu li te osobe međusobno dovoljno povezane i mogu li se kao zatvoreni krug razgraničiti od javnosti. BGH je, u slučaju poslovne tarife, presudio da ne postoji dovoljno uska veza između korisnika pogodnosti ako ponude nisu dostupne svakome, nego je krugu korisnika pogodnosti zajedničko samo to da ispunjava predviđene kriterije.

Slično je i u ovom slučaju. Promocija nije bila dostupna svakoj osobi, nego samo osobama odnosno profesionalnim skupinama koje je odredio tuženik. Stoga se sudu postavlja pitanje može li se BGH-ova sudska praksa primijeniti i na ovaj slučaj, tako da je riječ o tarifi dostupnoj javnosti koja omogućuje primjenu Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu.

U predmetnom slučaju sud pretpostavlja da tuženikova promocija nije ni program „frequent flyer” ni neki drugi komercijalni program u smislu članka 3. stavka 3. druge rečenice Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu.

U slučaju niječnog odgovora na navedeno prvo i drugo pitanje, odnosno da se može primijeniti Uredba o pravima putnika u zračnom prometu, odluka usto ovisi o tome mora li zamjenski prijevoz (preusmjeravanje) u skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom (c) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu biti vremenski povezan s prvotno rezerviranim putovanjem.

Prema sudskoj praksi Oberlandesgerichta Köln (Visoki zemaljski sud u Kölnu, Njemačka; u daljnjem tekstu: OLG-a Köln) (presuda OLG-a Köln od 26. veljače 2021., 6 U 127720; i presuda OLG-a Köln od 6. svibnja 2022., 6 U 219/21), putnik može, u slučaju da stvarni zračni prijevoznik otkaže let, u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (a) i člankom 8. stavkom 1. točkom (c) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu načelno zahtijevati preusmjeravanje po sukladnim uvjetima prijevoza do konačnog odredišta kasnijeg dana (prvom mogućom prilikom; vidjeti članak 8. stavak 1. točku (b) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu) kako je putniku prihvatljivo, ovisno o dostupnosti slobodnih mjesta. Iz tumačenja pravnog pravila proizlazi da se rezervacija mijenja besplatno, ali da ona mora biti i vremenski povezana s prvotnim putovanjem. Formulacijom u članku 8. stavku 1. točki (b) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu „preusmjeravanje, po sukladnim uvjetima prijevoza do njihovog konačnog odredišta prvom mogućom prilikom” uspostavlja se jasna vremenska povezanost s prvotnim planom putovanja putnika. Stoga se u pogledu članka 8. stavka 1. točke (c) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu, koji glasi „preusmjeravanje po sukladnim uvjetima prijevoza, do njihovog konačnog odredišta kasnijeg dana

kako je putniku prihvatljivo, ovisno o dostupnosti slobodnih mjesta”, nameće slično tumačenje. OLG Köln se u tom pogledu oslanja na smisao i svrhu pravnog pravila i tvrdi da je cilj regulatorne strukture Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu zaštita putnika samo tijekom određenog putovanja. Odredbama Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu putniku se ne dodjeljuje pravo na bilo kakvu besplatnu promjenu rezervacije koja ni na koji način nije povezana s planiranim putovanjem, primjerice na let odmah nakon prvotno planiranog putovanja, tijekom posebno skupog vremena putovanja. Člankom 8. stavkom 1. Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu po analogiji se na neki način jamče prava u slučaju neispunjenja ugovora. Međutim, člankom 8. stavkom 1. točkom (a) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu naposljetku se utvrđuje pravo na raskid ugovora *ex nunc* ako on još nije ispunjen odnosno ako nije ostvarena njegova svrha. Člankom 8. stavkom 1. točkama (b) i (c) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu jamči se pravo na naknadno ispunjenje koje je po svojoj prirodi sadržajno vezano za ugovor o zračnom prijevozu. Takvo pravo u načelu je povezano s prvotno planiranim putovanjem. Postoji li u tom pogledu potrebna vremenska povezanost ovisi o okolnostima planiranog putovanja, pri čemu se pravo na prijevoz u skladu s njemačkim pravom redovito smatra fiksnim poslom s relativnim rokom ispunjenja. U slučaju nepoštovanja roka za ispunjenje obveza nije riječ o nemogućnosti, usluga zračnog prijevoza može se ispuniti naknadno, ali vjerovnik ima pravo odustati od ugovora. Međutim, poštovanje roka za ispunjenje obveza toliko je bitno da bi posao trebao u potpunosti ovisiti o pravodobnom ispunjenju obveza. Trenutak kada zakašnjelo ispunjenje obveze (dolazak) više nema smisla za putnika i ne predstavlja ispunjenje ugovora, odnosno postaje nemoguće, ovisi o prvotnom planu putovanja putnika. Ništa drugo ne proizlazi ni iz neobvezujućih Smjernica Komisije za tumačenje Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu (SL 2016., C 214, str. 5.) i dopune tim smjernicama u kontekstu situacije s covidom-19 (SL 2020., CI 89, str. 1.). Komisija ne smatra nedvojbeno da se pravo iz članka 8. stavka 1. točke (c) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu može isticati i nakon više godina, za sasvim drugo putovanje.

U skladu s tim, u ovom je slučaju isključeno pravo na naknadu štete zbog uskraćenog zamjenskog prijevoza (preusmjeravanja) u skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom (c) Uredbe o pravima putnika u zračnom prometu. Međutim, ovaj sud smatra spornim tumačenje teksta pravnog pravila na način da vremenska povezanost prvotnog leta i zamjenskog prijevoza (preusmjeravanja) mora postojati kao nepisani uvjet. To u svakom slučaju ne proizlazi iz teksta pravnog pravila, zbog čega to pitanje u pogledu tumačenja sada treba uputiti Sudu.

[omissis]